

KŪRYBINIO RAŠYMO MODULIO PROGRAMA

I SKYRIUS MODULIO PASKIRTIS

1. Kūrybinio rašymo modulio (toliau – modulis) paskirtis – stiprinti mokinių kultūrinį išprusimą, kūrybiškumą, raštingumą, gilinti tekstų skaitymo, analizės ir kritinio mąstymo gebėjimus, mokantis rašyti skirtingų tipų tekstus. Mokydamiesi pagal šį modulį mokiniai ugdo gebėjimus skaityti, analizuoti, interpretuoti ir savarankiškai bei kūrybiškai kurti įvairių žanrų tekstus, formuoti etines nuostatas, kalbinę, kultūrinę ir pilietinę tapatybę, ugdytis programoje numatytas kompetencijas.

2. Modulis gali būti įgyvendinamas III arba IV gimnazijos klasėje. Jam skiriama 34 val. III gimnazijos klasėje arba 36 val. IV gimnazijos klasėje. Rekomenduojami šaltiniai pateikiami „Lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijose“.

II SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

3. Mokydamiesi pagal šį modulį mokiniai plėtoja ir gilina Lietuvių kalbos ir literatūros bendrojoje programoje numatytus pasiekimus.

3.1. bendrojo kurso pasiekimai:

3.1.1. skaito įvairių laikotarpių ir žanrų grožinius ir negrožinius bei kitų medijų tekstus, siekdamas įvairių tikslų, argumentuoja savo pasirinkimus, reflektuoja asmeninę ir visuomeninę skaitymo reikšmę, remdamasis savo skaitymo ir literatūrine (kultūrine) patirtimi (B1.2.3);

3.1.2. kritiškai vertina negrožinius ir šiuolaikinių medijų tekstus įvairiais aspektais (pvz., intencijų, tikslo, požiūrių įvairovės, etikos, poveikio, informatyvumo, objektyvumo, pagrįstumo, patikimumo, įtaigumo ir kt.), savo vertinimus pagrindžia (B3.2.3);

3.1.3. dalyvaudamas įvairiose mokyklos, bendruomenės, regiono veiklose bei Lietuvos kultūriniam ir visuomeniniam gyvenime, atskleidžia savo literatūrinius ir kultūrinius polinkius bei gebėjimus kaip aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, kritiškas medijų meno vartotojas (B6.1.3);

3.1.4. išsako savo požiūrį, argumentuoja tinkamai remdamasis įvairiais šaltiniais (pvz., parašo literatūrinį rašinį, straipsnį visuomenės gyvenimo tema) (C1.4.3);

3.1.5. kuria įvairius tekstus laikydamasis atitinkamo žanro teksto struktūros ir pastraipos vidinės struktūros reikalavimų (C2.1.3);

3.2. išplėstinio kurso pasiekimai:

3.2.1. skaito įvairių laikotarpių ir žanrų grožinius ir negrožinius, kitų šiuolaikinių medijų tekstus, siekdamas įvairių tikslų, argumentuoja savo pasirinkimus, reflektuoja asmeninę ir visuomeninę skaitymo reikšmę, remdamasis savo skaitymo ir literatūrine (kultūrine) patirtimi (B1.2.3);

3.2.2. kritiškai vertina negrožinius ir šiuolaikinių medijų tekstus įvairiais aspektais (pvz., intencijų, tikslo, požiūrių įvairovės, etikos, poveikio, informatyvumo, objektyvumo, pagrįstumo, patikimumo, įtaigumo ir kt.), savo vertinimus pagrindžia (B3.2.3);

3.2.3. dalyvaudamas įvairiose mokyklos, bendruomenės, regiono veiklose bei Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime, atskleidžia savo literatūrinius ir kultūrinius polinkius bei gebėjimus kaip aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, atlikėjas, kūrėjas, kritiškas medijų meno vartotojas (B6.1.3);

3.2.4. išsako savo požiūrį, argumentuoja tikslingai remdamasis įvairiais šaltiniais (pvz., parašo literatūrinį rašinį, straipsnį, esė literatūros, kultūros ar visuomenės gyvenimo tema) (C1.4.3);

3.2.5. kuria įvairius tekstus kūrybiškai taikydamas atitinkamo žanro teksto struktūros ir pastraipos vidinės struktūros reikalavimus (C2.1.3);

3.2.6. kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis kuria įvairius tekstus. Rašydamas kompiuteriu formatuoja ir maketuoja tekstą. Tikslingai susieja tekstą ir iliustracinę medžiagą, numatydamas poveikį skaitytojui (C2.3.3);

3.2.7. kaupia medžiagą rašymui, ją tvarko, analizuoja, klasifikuoja, renka idėjas, planuoja ir rašo atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir užduočiai atlikti skirtą laiką, taiko asmeniškai tinkamas strategijas (C3.1.3);

3.2.8. remdamasis savo rašymo veiklos stebėjimu ir kitų suteikta grįžtamąja informacija apmąsto savo rašymo veiklą: adekvačiai vertina savo teksto kūrimo gebėjimus, kryptingai juos tobulina pasirinkdamas tinkamus būdus (C3.3.3).

II SKYRIUS MOKYMO SI TURINYS

4. Aptartini aspektai. Pagrindinis kūrybinio rašymo tikslas – mokytiis rišliai išreikšti mintis, emocijas, gebėti sukurti rišlų pasakojimą, sukurti miniatiūrą, atpažinti klišes.

4.1. Rašymas suprantamas kaip procesas, susidedantis iš teksto planavimo, rengimo, taisymo, kruopštaus redagavimo ir peržiūrėjimo etapų. Kūrybinis rašymas leidžia išplėsti turimą žodyną ir patobulinti stilių, sustiprinti ne tik teksto kalbos, bet ir minčių taisymo įgūdžius. Mokytojas su moksleiviais gali aptarti įvairias grožinės ir negrožinės literatūros technikas, diskutuoti, kaip konstruktyviai kritikuoti ir kaip priimti bei atsižvelgti į kitų kritiką, tobulinant savo tekstą. Pradedantysis rašyti mokomas įprasti dėmesingai ir aktyviai klausytis savo vidinio balso ir pasaulio aplink save.

Rašinio, esė, Meno dienoraščio, recenzijos, miniatiūros rašymas. Reklamos kūrimas.

4.2. Rekomenduojamos potemės:

4.2.1. Vidinio redaktoriaus „išjungimas“. Kas aš esu kaip rašytojas? Rašytojo užduotis. Laisvasis rašymas – kūrybinio rašymo pagrindas. Skaitymas ir rašymas, rašytojo disciplina. Kaip savyje atrasti temą?

4.2.2. Priemonės ir būdai, kuriuos pasitelkia rašytojai paveikiam tekstui sukurti. Rašymas bendradarbiaujant. Papasakoti istoriją (*storytelling*).

4.2.3. Negrožinės prozos rašymas. Grožinių kūrinių rašymo pratybos: pasakojimo struktūros pagrindai (pasakėčia, šeimos istorija).

4.2.4. Autobiografija ir atsiminimai: atminties žemėlapis braižymas.

4.2.5. Kūno kalba: gestų aprašymas.

4.2.6. Grožinio kūrinių veikėjai. Veikėjo eskizas, literatūrinis portretas. Pasakotojas, adresatas ir adresantas. Dialogas. Savitas rašytojo balsas.

4.2.7. Veiksmo vietos aprašymas. Laikas grožiniame kūrinyje.

4.2.8. Tematika. Kaip kurti idėjas pasakojimui?

4.3. Rekomenduojamos veiklos:

4.3.1. Rašymo užduotis: „Kaip daryti, ko neturėtume daryti“.

4.3.2. Asmeniška esė: laiškas redaktoriui.

4.3.3. Asociacijų grandinė.

4.3.4. Parašyti pasirinktos ar mokytojo rekomenduotos knygos / filmo / spektaklio recenziją.

4.3.5. Parengti originaliai sukurtų tekstų rinkinį (portfolio) publikavimui ar konkursui, moksleivių konferencijai. Sukurti scenarijų mokyklos renginiui.

4.4. Metodai:

4.4.1. Socialinės dramos metodas. Pamatyti situaciją, kurią išgyvena proceso dalyviai. Išanalizuoti pagrindines priežastis. Išstudijuoti galimus problemų sprendimus. Pakeisti situaciją.

4.4.2. „Minčių lietus“. Ypač tinka rašymo pradžiai, pasirinkus temą. Leisti mintims laisvai plaukti ir užrašyti, kas ateina į galvą per pirmąsias penketą minučių.

4.4.3. „Žurnalistinis tyrimas“. Mokytojas yra laikraščio Redaktorius, kuris supažindina mokinius Žurnalistus su mieste įvykusiu šiuurpiu faktu ir paragina parašyti straipsnį/komentarą/refleksiją aktualia tema. Mokiniai, pasiskirstę į grupes, kuria tekstus, remdamiesi „realiais“ faktais ir savo vaizduote. Sukurti tekstai skaitomi klasėje ir bendrai aptariami.

4.4.4. „Sapnas“. Mokiniai, pasiskirstę į kelias nedideles grupes, kuria sapną, kurį galėjo sapnuoti skaitytos knygos veikėjas.

4.4.5. Seno žmogaus paveikslas kūrimas. Tai gali pasakos personažas, literatūrinis herojus ar sugalvotas veikėjas. Modelis: „Personažas ant sienos“ (dideliame popieriaus lape mokiniai surašo išorinę ir vidinę analizuojamo personažo charakteristiką – amžius, gyvenamoji vieta, socialinė padėtis, šeimos sudėtis, profesija, pomėgiai); „Būsto paveikslas“ (mokiniai „pavirsta“ koku nors seno žmogaus būsto baldu, buities daiktu ir kuria to daikto atsiradimo jo namuose istoriją); „Džiaugsmingas įvykis“; „Paslaptis“ (mokiniai sugalvoja ir aprašo didžiausią to žmogaus gyvenimo paslaptį, laikomą giliai širdyje daug metų ir neatskleistą net patiems artimiausiems žmonėms); „Svajonė“. Baigiamoji užduotis – sukurti rišlų pasakojimą apie pamokose kurtą Seną žmogų.
